

Miten Saanasta tuli pyhä? Erilaisten rinnakkaisten Saana-diskurssien tarkastelua

TAARNA VALTONEN

Terra 131: 4

TUTKIMUSAINEISTO

ARKISTOKOKOELMAT

SKS KRA. SP = Samuli ja Jenny Paulaharjun käsikirjoitus-, piirustus- ja valokuvakokoelma, Enontekiö ja Karesuando, v. 1921–1946. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkisto, perinteen ja nykykulttuurin kokoelma, Helsinki.

SOSIAALINEN MEDIA (1.12.–8.12.2017, 618 keskusteluviestiä)

Lapin Kansan Facebook-sivu. Vuoden saamelainen Pirita Näkkäljärvi: "Saanan valaisu on irvokas, mauton ja kolonialismin henkeä huokuva hanke" -artikkelin julkaisu. (4.12.2017). 31.5.2019.

<www.facebook.com/lapinkansa/posts/kritiikkikin-yltyy-saanan-valaisua-kohtaan/10155678170944713/>

Metsähallituksen Kilpisjärvi ja Käsivarren erämaa-alueen Facebook-sivu. (4.–5.12.2017) 31.5.2019.

<www.facebook.com/KilpisjarviJaKasivarrenEramaa/>

Osmo Kantokorven Facebook-sivu. (2.12.2017) 31.5.2019.

<www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=574311336253945&id=100010252511619&hc_location=ufi>

Pirita Näkkäljärven Facebook-sivu. (2.12.2017)

<www.facebook.com/pirita/posts/10154889559352274>; (3.12.2017)

<www.facebook.com/pirita/posts/10154891928812274>; (4.12.2017)

<www.facebook.com/pirita/posts/1015489555912274>; (4.12.2017)

<www.facebook.com/pirita/posts/10154895205737274>. 31.5.2019.

Suomen poliisin Facebook-sivu (5.12.2017).

<www.facebook.com/Suomenpoliisi/posts/10154872478671513/>; (24.3.2016)

<www.facebook.com/Suomenpoliisi/posts/10153349200236513>. 31.5.2017

BLOGIKIRJOITUKSET (Sisältäen mahdolliset lukijakommentit)

Ina (6.12.2017). Luminous Finland 100, Saana. Blogissa: Hiihdonopettaja, sivustolla: Lumipallo.

<www.lumipallo.fi/hiihdonopettaja/2017/12/06/luminous-finland-100-saana/>

Kilpeläinen, A. (14.12.2017). Mietteitä Saanan valaisusta Suomen kunniaksi. Blogissa: Kooste saamenpukurauhan perusteluista. 10.6.2019. <perustelut.blogspot.com/2017/12/>

Karhusilta, R. (12.12.2017). Sininen Saana revontulten loisteessa. Blogissa: Tunturin kosketus: Hienoja luontokokemuksia ja henkistä kasvua. 31.5.2019.

<karhusilta.blogspot.com/2017/12/sininen-saana-revontulten-loisteessa.html>

Suunta, K. (21.9.2016). Jörö jätti – Saanatunturi, Kilpisjärvi. Sivustolla: Retkipaikka.

<retkipaikka.fi/joro-jatti-saanatunturi-kilpisjarvi/>

VERKKOSIVUT

Discovering Finland -verkkosivusto. Saana & Halti Fells. 31.5.2019.

<www.discoveringfinland.com/destination/saana-halti-fells/>

Kilpisjärven kyläsivut. Saana. 31.5.2019.

<web.archive.org/web/20150927191842/http://www.kilpisjarvi.org/saana.htm>

Kilpisjärven Ladut ry:n verkkosivusto. Kilpisjärvi: Saana. 31.5.2019.

<www.kilpisjarvi.org/fi/nahtavyydet/saana/>

Kilpisjärven Ladut ry:n verkkosivusto. Kilpisjärvi: Tervetuloa Kilpisjärvelle. 31.5.2019.

<www.kilpisjarvi.org/fi/>

Kilpisjärven retkeilykeskuksen verkkosivusto. Näe Saana. 31.5.2019.

<www.kilpisjarvenretkeilykeskus.fi/nae.html>

Luminous Finland 100 -valotaidekokonaisuuden verkkosivu. versiot 19.11.2017 ja 12.6.2019.

<www.valoparta.com/luminousfinland100/>

Lapin Liiton Lapland above ordinary -verkkosivusto. Enontekiö - Kilpisjärvi Tosilappi 31.5.2019.

<www.lappi.fi/matkailu/enontekio-kilpisjarvi>

Luontoon.fi -verkkosivusto. Käsivarren nähtävyydet. 31.5.2019.

<www.luontoon.fi/kasivarsi/nahtavyydet>

Metsähallituksen verkkosivusto. Malla luonnonpuisto ja Saana luonnonsuojelualue (Kilpisjärvi)

(PDF). 31.5.2019. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1633>

News Now Finland -verkkosivusto. Pirita Näkkäljärvi Column: Saana Illumination Is Grotesque &

Reeks Of Colonialism (4.12.2017). 31.5.2019 <newsnowfinland.fi/columnists/pirita-nakkalajarvi-column-saana-illumination-is-grotesque-reeks-of-colonialism>

Tosilappi-verkkosivusto. Luminous Finland 100 – Saanatunturi juhla-vaistuksessa 4.-5.12.2017.

31.5.2019. <www.tosilappi.fi/tapahtuma/luminous-finland-100-saanatunturi-juhla-vaistuksessa/>

Tripadvisor Suomi -verkkosivusto. Saana. 31.5.2019. <www.tripadvisor.fi/Attraction_Review-g798835-d5062597-Reviews-or20-Saana-Kilpisjarvi_Lapland.html>

SANOMALEHTIEN JA MUUN MEDIAN VERKKOARTIKKELIT

(Kirjoittaja on mainittu, jos se käy ilmi. Jos artikkeliin liittyy lukijoiden kommentointia, niin ne kuuluvat lähdeaineistoon)

Aamulehti

Hiltunen, V.-P. (4.12.2017). Liput heiluvat, Saana on sininen! Tältä näyttää valaistu tunturi.

31.5.2019. <www.aamulehti.fi/a/200580971>

Hiltunen, V.-P. (4.12.2017). Tämä video valaisusta kannattaa katsoa: Saanatunturi alkoi hohtaa hetki hetkeltä kirkkaammin, kun ilta pimeni ja Finlandia soi. 31.5.2019.

<www.aamulehti.fi/a/200581236>

Jormalainen, A. (4.12.2017). Saanan valaiseva Kari Kola: Nyt alkaa projekti jonka toteutumiseen

eivät kaikki uskoneet –livelähetys käynnissä! 31.5.2019. <www.aamulehti.fi/a/200580700>

Jormalainen, A. (4.12.2017). Saanan valaistus sai taivaallisia apuja: revontulet tanssivat tunturin ympärillä! – Joikuja juhlassa, hävittäjäymlento ja liikenneuhka. 31.5.2019.

<www.aamulehti.fi/a/200581753>

Iltalehti

Pehkonen, K. (4.12.2017). Näin Saanatunturi valaistiin siniseen hehkuun 100-vuotiaan Suomen kunniaksi. 31.5.2019. <www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201712042200581276>

Saastamoinen, A. (1.12.2017). Saanatunturin valaisu ei ilahduta kaikkia: ”Taideprojekti kirjoittaa saamelaiset ulos Saanan alueesta”. 31.5.2019.
<www.iltalehti.fi/kotimaa/a/201712012200576243>

Karjalainen

Kainulainen, J. (3.12.2017). Saana täyttyy – valoturisteja tulossa jopa 3 000. 31.5.2019.

<[www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-
alueet/kotimaa/item/164466?fbclid=IwAR2jEJmUvOV_WPX2H_wXhtkXAI05W92J-
E3ypGPn5NlZxsp0zmm1U4qa7U](http://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/kotimaa/item/164466?fbclid=IwAR2jEJmUvOV_WPX2H_wXhtkXAI05W92J-E3ypGPn5NlZxsp0zmm1U4qa7U)>

Kainulainen, J. (3.12.2017). Saanan valaisu herättää tunteita - osa saamelaisista vastustaa.

31.5.2019. <[www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-
alueet/kotimaa/item/164482?fbclid=IwAR2_2_zQV_lJfw1KAuURNS-
JaTcN0QcCF4wOTblr0Ubz3Ls-jg-v-bAW2Q4](http://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/kotimaa/item/164482?fbclid=IwAR2_2_zQV_lJfw1KAuURNS-JaTcN0QcCF4wOTblr0Ubz3Ls-jg-v-bAW2Q4)>

Kainulainen, J. (4.12.2017). Osa saamelaisista vastustaa Saanan valaisua - "Irvokas, kolonialismin henkeä huokuva". 31.5.2019. <[www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-
alueet/kotimaa/item/164513](http://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/kotimaa/item/164513)>

STT (4.12.2017). Saanatunturi hehkuu sinivalkoisena valtionrajojen yli. 31.5.2017.

<[www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-
alueet/kotimaa/item/164502](http://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/kotimaa/item/164502)>

Lapin Kansa

Aaltonen, H. (3.12.2017). Tutkijan mukaan Saanatunturin valaisussa saamelaisten maat alistetaan valtakulttuurin ylivallan alle – Nyt vastaa valaisija: "Ei kaikkia voi miellyttää". 31.5.2019.

<www.lapinkansa.fi/tutkijan-mukaan-saanatunturin-valaisussa-saamelais/105262>

Jormalainen, A. (1.12.2017). Saanatunturilla syttyy valoteos, joka näkyy kolmen valtakunnan alueella – Vastaavan mittaluokan valoteosta ei ole ennen toteutettu missään. 31.5.2019.

www.lapinkansa.fi/saanatunturilla-syttyy-valoteos-joka-nakyy-kolmen/105005>

Jormalainen, A. (4.12.2017). Vuoden Saamelainen Pirita Näkkäljärvi: "Saanan valaisu on irvokas, mauton ja kolonialismin henkeä huokuva hanke". 31.5.2019. www.lapinkansa.fi/vuoden-saamelainen-pirita-nakkalajarvi-saanan-vala/105399>

Leppänen, E. (5.12.2017). Tätä kuvaa et nähnyt eilen: Onko tässä kaikkein huikkein Saanan valaisu -kuva? "revontulisalama läpi taivaan valaistun Saanan yllä". 31.5.2019.

www.lapinkansa.fi/tata-kuvaa-et-nahnyt-eilen-onko-tassa-kaikein-hui/105532>

MTV3:n verkkouutiset

(4.12.2017). Maailman suurin valoteos valaisi Saana-tunturin – sinistä hehkua uskomattomat 2,5 miljoonaa neliometriä. 31.5.2019. www.mtvuutiset.fi/artikkeli/juuri-nyt-maailman-suurin-valoteos-valaisi-saana-tunturin-sinista-hehkua-uskomattomat-2-5-miljoonaa-neliometria/6683258#gs.hdkwug>

YLE:n ja YLE Sápmi:n verkkouutiset

Leisti, T. (4.12.2017). Saana valaistaan iltapäivällä kun kaamospäivä pimenee Kilpisjärvellä – kenraaliharjoitus oli illalla.. 31.5.2019. yle.fi/uutiset/3-9960944>

Torikka, R. & A.-S. Paltto. (2.12.2017). Saamelaisten pyhä paikka muuttuu valotaideteokseksi, joka hohtaa Suomen lipun väreissä – Tutkija kummeksuu. 31.5.2019. yle.fi/uutiset/3-9956825>

Puoskari, Bikka. (4.12.2017). Saana-tunturi hehkuu Suomen väreissä – katso ainutlaatuinen valaisu suorana kello 15:50 alkaen. 31.5.2019. yle.fi/uutiset/3-9961146?origin=rss>

Rasmus, L. (4.12.2017). Sámediggi ii vuosttil Sána čuvgema – Gulahalai áššis báikkálaš sámeservošiin ja Giehtaruohtasa bálgosiin. 31.5.2019.

yle.fi/uutiset/osasto/sapmi/samediggi_ii_vuosttil_sana_cuvge_ma_gulahalai_assis_baikkala_s_sameservosiin_ ja_giehtaruohttasa_balgosiin/9961020>

KIRJAT JA ARTIKKELIT

Cantell, H. & H. Jutila & H. Laiho & J. Lavonen & E. Pekkala & H. Saari. (2013; toim.). *Pisara 3: ympäristö- ja luonnontieto*. Sanoma Pro, Helsinki.

Ekbom, P. G. (1931). Paimentolaisten ja koskien parissa. *Suomen matkailijayhdistyksen vuosikirja* 1931, 75–87.

Hustich, I. & O. Mäkeläinen. (1939). *Lapin opas matkailijoita ja retkeilijöitä varten*. 120 s. Suomen matkailijayhdistys, Helsinki.

Härkönen T. & J. Laitinen & K. Rönttilä. (1993). *Luontomatkaajan Suomi*. 352 s. Otava, Helsinki.

Ignatius, K. E. F. (1890). *Suomen maantiede kansalaisille I: yleinen katsaus maahan ja kansaan*. 587 s. G. W. Edlundin kustannuksella, Helsinki.

Jonasson, F. (1929). *Suomi kuvina*. 284 s. Werner Söderström osakeyhtiö, Helsinki.

Järvinen, A. & S. Lahti (2004; toim.). *Suurtuntureiden luonto: Kilpisjärven biologisen aseman 40-vuotisjuhlakirja*. 229 s. Palmenia, Helsinki

Kaikusalo A. & Y. Metsälä (1974). *Tarujen tunturit*. 96 s. WSOY, Helsinki.

Kemppinen, K. (1964). *Haltian harteilla*. WSOY, Helsinki

Kojo, R. O. (1967). *Lapin retkeilyopas*. 432 s. Kirjamaailma, Helsinki.

Kokko, Y. (1961). *Tunturi*. 141 s. WSOY, Helsinki.

Kokko, Y. (1966). *Alli jäänreunan lintu*. 187 s. WSOY, Helsinki.

- Kokko, Y. (1978/1954). *Neljän tuulen tie*. 364 s. WSOY, Helsinki.
- Kosonen, P. (1980; toim.). *Luonnonihmeiden maailma*. 448 s. Valitut Palat, Helsinki.
- Kujala, V. (1935). Länsi-Lappi. *Suomen matkailijayhdistyksen vuosikirja 1935*, 4–18.
- Kuokkanen, R. (2017). Hyvää syntymäpäivää, Suomi. (sisältää lukijakommentteja) *Politiikasta* 5.12.2017. 31.5.2019. <politiikasta.fi/hyvaa-syntymapaivaa-suomi/>
- Kuokkanen, R. (2017). Sána ja Suopma100 – Saana ja Suomi100. *Kide* 4/2017, 4.
- Kurjensaari, M. (1960). *Suomi värikuvina* [teksti]. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.
- Matilainen, P. (1996). Viimeisellä rajalla. *Yliopisto* 17/1996, 16–20.
- Mehtola, J. (2012). Löytöretkellä: Saanan harteilla. *Suomen Luonto* 5/2012, 66–71.
- Montell, J. (1914). Ehdotus Kilpisjaurin rannalle perustettavasta luonnonsuojelusalueesta Societas pro Fauna et Flora Fennica-seuralle. *Luonnon ystävä* n:o 4 1914, 148–154.
- Muhonen, P. (1992). *Matkailijan poronkusema*. 223 s. VV-Kustannus, Tornio.
- Mäkinen, Vesa. (1980). *Lapin matkailutieto: tietosanakirja Lapista lomakohteena*. 192 s. Suomen matkailuliitto, Helsinki.
- Oinonen, V. J. (1964). *Lapin yliperällä*. 176 s. WSOY, Helsinki.
- OIT = *Otavan iso tietosanakirja* 1964. Seitsemäs osa. Otava, Helsinki.
- Orkamo, E. (1950). Perheenemännän syksyinen matka. Suomen ja Norjan pohjoisimmassa Lapissa. *Laatokka* 25.10.1950, 3–4.
- Palsila, K. (1995). *Lapin opas*. 344 s. WSOY, Helsinki.
- Rácz, I. (1961). *Det färgrika Finland*. 102 s. Otava, Helsinki.

- Rosberg, J. E. & K. Hildén & E. Mikkola. (1931; toim.). *Suomenmaa: maantieteellis-taloudellinen ja historiallinen tietokirja. Oulun lääni*. 472 s. Werner Söderström osakeyhtiö, Helsinki.
- Sandberg, B. (1947; toim.). *Suomalaisia maisemia*. 160 s. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki.
- Säilynoja, H. (1976). *Matkakuvasto Souvenir of Finland: Lappi – Lapland*. 74 s. Rautakirja, Helsinki.
- Taipale, A. (1989). *Matkailunähtävyydet*. 272 s. Suomen matkailuliitto, Helsinki.
- Tarmio, H. & P. Papunen & K. Korpela. (1967; toim.). *Suomenmaa: maantieteellis-yhteiskunnallinen tieto- ja hakuteos I*. 303 s. Werner Söderström osakeyhtiö, Helsinki.
- Therman, E. (1934). *Lapplands resan*. 160 s. Söderström & C:o, Helsingfors.
- Therman, E. (1990/1940). *Noitien ja paimentolaisten parissa*. 390 s. WSOY, Porvoo.
- Valliala, K. & A. Kaljunen. (1944). *Kaunis isänmaa: Suomen maantiedon lukemisto*. 218 s. Werner Söderström osakeyhtiö, Helsinki.
- Virtanen, L. & K. Leino & L. Kukko. (1976). *Peruskoulun maantieto 3: Suomi*. 104 s. Weilin+Göös, Helsinki.